

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Grafikák jogosulatlan felhasználása

Ügyszám: SZJSZT 12/2005

A bíróság által feltett kérdések:

A szakértő feladata:

- 1./ állapítsa meg, hogy a végzésben meghatározott jogosulatlan felhasználással kapcsolatban a felperes, mint a szerző jogutódja milyen összegű szerzői jogdíjra tarthat igényt a fent megjelölt példányszám megjelenésére is (tekintettel),
- 2./ a felperes hivatkozik arra, hogy korlátlan példányszámban került sor a mű előállítására, mert 2001. február 6-án két évvel az elkobzásokat követően újra kapható volt a könyv a terjedelemben. Nyilatkozzon, hogy ezen körülmény figyelembevételével a szerzői díj milyen mértékben állapítható meg.

Az eljáró tanács válasza:

A bíróságok az eljárás során eddig a következő főbb tényeket tárták fel:

A PKKB 23.B.587/2001/8. számú jogerős ítéletével megállapította a K. Könyvkiadó ügyvezetője B. Gy. L. a Btk. 329/A. § (1) bekezdésébe ütköző szerzői és szomszédos jogok vétségének elkövetését. A bíróság özv. W. Á.-né magánfél polgári jogi igényét a törvény egyéb útjára utasította.

A büntető eljárás megindítására azért került sor, mert nevezett kiadó T. Gy. „Hatalomgyakorlás az MSZP – SZDSZ koalíció idején” című könyvének kiadása során a jogtulajdonos engedélye nélkül illusztrációként felhasználta W. Á. 11 grafikáját, melyek az M. című napilap birtokában voltak.

A jogerős büntető ítélet a szerzői jogok megsértése tárgyában a bűnösséget a Szerzői jogról szóló 1999. évi törvény (továbbiakban: Szt.) 16. § (1) bekezdése, (4) bekezdése, továbbá a 17. § a) és b) pontja, valamint a 45. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

Ezután indította meg W. Á.-né a művész jogutóda a tárgyan hivatkozott polgári pert az említett kiadó ügyvezetője, a kiadó, valamint a lapkiadó alperesek ellen.

Az eljáró tanács a bíróság által feltett kérdésekre az alábbi válaszokat adja.

- 1./ A Szt. 94. § (1) bekezdés e) pontja alapján követelhető a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítése. Az Szt. miniszteri indokolása eligazítást nyújt az elmaradt szerzői jogdíj és a gazdagodás megtérítése viszonyának megítélésében is. E szerint: „A törvény a gazdagodás visszatérítése iránti igényt tartja fenn, ami szükségképpen legalább a szerzői díjazás megfizetését eredményezi”. Ebből következően objektív jogsértés esetén a szerző vagyoni igényének legalsó határa az elmaradt jogdíj.

Az eljáró tanács álláspontja szerint a szerzői díj megállapításánál a perbeli esetben figyelembe kell venni azt a tényt, hogy a jogutód egyértelmű nyilatkozata szerint nem adott volna felhasználási engedélyt a perbeli grafikáknak az említett kiadvány illusztrálása céljára.

Figyelembe kell venni továbbá azt is, hogy W. Á. jogsértő módon felhasznált grafikái nem valamely mű illusztrálására készültek, hiszen minden egyes grafika önálló mű, amely a művész kézjegyét viseli. Esetünket tehát nem lehet összevetni azzal, amikor egy könyvet a grafikus a szöveghez kapcsolódó illusztrációkkal lát el. Álláspontunk szerint ezért a felperes által becsatolt, azonos időszakra vonatkozó felhasználási szerződésekben kikötött jogdíjak a vagyoni igény legalsó határának minősülő elmaradt jogdíj megállapításánál legfeljebb csak kiindulásként szolgálhatnak.

Az eljáró tanács mindezekre tekintettel a felperes által a keresetlevélben elmaradt szerzői jogdíj címén megjelölt 2.000.000 Ft-os igényt – mint a gazdagodás visszatérítésének minimumaként figyelembeveendő összeget – nem tartja eltűzöttnek.

- 2./ Az eljáró tanács a 2. számú kérdésben szereplő felperesi hivatkozást a példányok „korlátlan” számára vonatkozóan csak úgy tudja értelmezni, hogy a felperes véleménye szerint a már bizonyított példányszámon felül további, ismeretlen számú példány került még forgalomba. Ennek megállapítása azonban nem az eljáró tanács feladata, hanem perbeli bizonyítás kérdése, ezért az eljáró tanács ezzel kapcsolatban csak annak megjegyzését tartja szükségesnek, hogy önmagában az a tény, hogy az elkobzásokat követően a könyv ismét/még forgalomban volt, nem bizonyíték a nagyszámú vagy korlátlan előállításra.

Az eljáró tanács álláspontja szerint a bíróság kérdésében említett körülmény figyelembevétele elsősorban a visszatérítendő gazdagodás összegére van hatással, és csak közvetetten befolyásolja az ennek (gazdagodásnak) részét képező szerzői díj mértékét. Ez azt jelenti, hogy a perben bizonyított példányszámot jelentősen meghaladó számú további kiadvány bizonyítható előállítása esetén a visszatérítendő gazdagodás és az ennek részét képező szerzői díj is magasabb összegű lehet (pl. a további példányok árához, valamint a gazdagodás megállapításához már figyelembe vett egyéb szempontokhoz igazodóan).

Budapest, 2005. június 28.

Dr. Tomori Pál
a tanács elnöke

Dr. Zsolnay Judit
a tanács előadó tagja

Dr. Gondol Daniella
a tanács szavazó tagja